

INTERVJU SA NITA SALJIHU HODŽA

Priština | Data: Datum: 8. februara, 2018. godine

Trajanje: 16 minuta

Prisutni:

1. Nita Saljihu Hodža (Intervjuisana)
2. Aurelja Kadriu (Vodila intervju)
3. Donjeta Beriša (Kamera)

Simboli komentara u transkriptu neverbalne komunikacije:

() – emocionalna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava gestovima

Ostali simboli u transkriptu:

[ ] – dodatak tekstu da bi se bolje razumeo

Fusnote su redaktorski dodaci koje daju više informacija o mestima, imenima ili o izrazima.

Nita Saljihu Hodža: Nita Saljihu, rođena 1984 godine, grafički dizajner.

Aurelja Kadriu: A da li se sećate kada ste čuli po prvi put da Kosovo proglašava nezavisnost?

Nita Saljihu Hodža: Manje više, mi svake godine počev od 2005-te, da, faktički od 2004 do 2009 godine ja sam bila deo “Karote” i tako imali smo svake godine da izlazimo: “Ajde šta možemo uraditi interesantno za sebe, znate da uradimo neko promo za sebe?” Jer kada si kreativna agencija nije da moraš da uradiš jedan *megalight* jedan *billboard*, znate a da postavljaš sebe tu *on your face* na komercijalan način, nego treba preko drugih formi, da pritisneš jednu olovku, i da pošalješ ljudima. I to da pokažeš: “Uradila sam ovu stvar”, da uradiš neki dobar posao za neku galeriju, znate, nešto umetničko, kako bih se ponosili. I to je dobar deo kada ima da radiš kreativni rad za jednog klienta, pa ipak i ono: “Ajde i neki promo i sebi”.

I šta smo mi uradili one godine? Ustali smo, izašli, bio je januar mesec, sredina ili možda kraj januara, jer nekako uvek januar je bio, izaziv nekog budjenja i to nekako otvara mozak i uradimo *brainstorming*: “Ajde da se pokupimo i da izlazimo jednim konceptom”. U to vreme naša kancelarija je bila preko puta “Sami Frašeri” onim kalderm putem na dole, i tu odmah u desno bila je naša kancelarija, i ako se nastavlja dalje onda ideš tamo gde je galerija “Stacioni” i Etnološki Muze, dok sa druge strane je pijaca.

Mi smo svaki naš sastanak održali u kuhinji. Znate, kuhinja je bila na drugom spratu, kancelarija nam je bila skroz otvorena. I u toj maloj kuhinji mi smo se pokupili svi, mogli smo da se pružimo, odmaramo malo, tu smo se nekako stabilizovale, tako smo mogli da nešto razmišljamo interesantno. I Škenca, *lead* mi smo imali rukovodilaca za kreativnu ekipu. I ona počela da piše: Mart, 8 mart. I rekla: “Hej more”, reče: “Čini mi se da u februaru ima da se proglašava nezavisnost”. Još nije se znalo tačan datum, samo što smo znali da u februaru mesecu. Reče: “Rekao mi je otac”, ili neko je njoj kazao. I napisala: Februar. Dok datum nismo znali: “Uuu, hajde...” od jednom su padale sve druge ideje: “Hajde da razmišljamo za februar i nezavisnost, kako, znate svi smo bili pod emocijama: “Ooo nezavisnost”. Znate, kao da smo mi napunili 18 godine i kažu nam roditelji: “Idite vašim stanovima, vi ste porasli, vi ste dosta porasli, dosta više!”

I počeli smo da budemo pod velikim emocijama i tako, šta da razmišljamo i tako. I već počeli smo da razmišljamo: “Hajde ime, koje ime da dajemo, da li da dajemo neko ime koje daje snagu, znate manje više”. I Jeton, Jeton Morina bio je jedan dečko, on kao *art director* u ono vreme, tada je bio došao iz Novog Zelanda, mislim godinu ranije vratio se iz Zelanda i interesantno i on izašo sa imenom *Newborn*, novorodjenče, *New Life*, znate, jedan novi život, hajde kao *Newborn*. Nakon nekoliko imena,

ne sećam se tačno koliko je trajao taj proces dok smo pronašli ime. Sećam se u toj kuhinji, tako malo, tu sa kaučima, fotelje, i kakva nam je bila. Tu ovako Qaty: “U *Newborn, Newborn*”.

I tu smo počeli da razmišljamo o imenu. I sada neko kaže: “U da izlazimo”, i sećam se, svako jakih koncepta, malo banalnih malo znate: “Neko sa cuclama, da se dele cucle”. Sa druge strane, bilo ono: “Kako sa cuclama?” Znate onako potcenivanje, jedan čovek sa belom kapom i sa jednom cuclom u ustima. “Ne sa majicama. Ne, da napravimo postere”, znate bilo je, u *brainstorming* nema smisla nikome da se rugaš. Ali sa druge strane ja sam imala neku pozadinu jer nekoliko godina unapred ja sam bila deo Missing Identity, ovo na drugom projektu. I ja sam uvek gledala da napravim velike vajarne radove, znate da napravim nešto od betona, znate meni se sviđa to vreme da se nešto radi malo brutalnije. Znate da dohvatiš trenutak, i da napraviš nešto veliko.

U to vreme uvek nama je iritiralo kako su nas opisali novinari, media, u to vreme kako su nas opisali, uvek je bila slika kod pijace znači sa leve strane naše kancelarije, pijaca, neke ljude sa belim kapama, neke žene pod maramama, tako jedno bedno, i to sve neki starci. Maltene mi kao država sa najboljom omladinom, znaš, sa najvećim brojem omladine, mi sasvim *view*, svi su nas videli jel da :“Kosovo, piaca, neke jabuke, kruške, tu znate, tu smo i mi”. I ja rekoh sama sebi: “Dobro bi bilo da izlazimo preko televizije”. Znate, *on your face* da bude nešto moderna stvar.

U to vreme moje mišljenje, bilo je jedna od mojih ideja i rekla sam: “Da učinim nešto veliko, možda da napravim *Newborn* od betona”. Pa sada znaš: “Ooo da, da izlazimo preko televizije, u BBC”. I mi smo počeli: “Uaa, super”. Sada da mi strukturiramo isto u konceptu, znaš? Rekao je Fisi [Fisnik Ismaili]: “o jes fontin”, Nauka je bila ona kao *lead*, mi smo bili uradili kao našeg identiteta, *body type* i upotrebljavali smo Din-in, font Din. Reko: “Uh da upotrebljavamo to”, i tako. Zašto smo bili dobili to ime Ogilvy, Karota, David Ogilvy Advertising najveća u svetu za to vreme i mada smi smo upotrebljavali to ime, mi crvenu boju smo imali u većnim stvarima. I kancelarija je nama bila crvena. Znate, sve *branding*, crveno, crveno, sa *quotes* [citativa] David Ogilvy i tako, manje više bilo nam ostalo do simbolike šargarepe, zec koji nas je držalo malko prije nego da postane strani. I ovako malo više počeli tu malo, i sada kako da materijalizujemo koncept. Fisi reko: “Da je napravimo od metala”. Znači počeli su ideje kako materijalizovati jer beton je bio problem, kako da napraviš? Na nekoj strani ostane statično, kako da se nosi? Kako da se napravi? I na koje mesto da se postavlja? Znate, mnogo stvari. I hajde sada polako da razvijemo...

Zaboravim ja da kažem kada smo se pokupili *brainstorming*, nije se moglo reći: “Ti si *accountant*, ti nećeš doći. Samo mi smo kreativni, a ko je dizajner”. A tu je bila i pomoćnica koja je čistila kancelariju, tu je bila *accountant*, financijer, svi kolege sa kancelarije. Nije se moglo tu reći: “Ne ti. Zatvori vrata!” Znaš, ko je prošlo bilo je bolje nego u svih drugih perspektiva. Plus bilo je ono da ti uradiš nešto za nezavisnost a ovo pruži veliko zadovoljstvo *hyped*. U stvari nismo znali ni datum, niti smo znali mnogo šta ovo znači, znaš. Tu i tamo bilo je jedna vrsta tajne, znaš: “Zašto bre drže tajnost datuma?” Ili možda da ne bi imali šansu da narod reaguje čudno, da se ne uveličava mnogo, nekako: “Hajde da mi napravimo i da ne kažemo nikome”, znate, i desilo se to, i stvarno na neki način svi smo voleli da vrištimo. I posle Fisi je rekao: “Uh ja znam, znam ovakvih i mi ajde da napravljamo od metala. Idemo sa metalom. Samo da pronadjemo kompaniju, ko radi i dali radi, koliko i kako?”

I stigli smo do tog dela gde smo rekli: “Da je napravimo u crvenoj boji i počeli smo da napravimo projekat”. Znate da se napiše o stvarima. Počeo je Fisi da piše, on piše jako dobro, počeo je da napiše projekat, priprema i dostavlja Premijeru da on pogleda oko fonda. I mi smo pronašli kompaniju, one

koji rade sa gvoždjarijom, meni se čini da su bili pod velikim imenom ako ne gršim, nešto se sećam ali ne baš, znam da je bilo prezime vlasnika kompanije koja je radila gvoždjarije. Znači oni su se bavili porodično tim zanatom "Aslani" mislim da se nazvalo "Aslani", ako ne pogrešim. I oni se zalagali svojim deom rada, znate jer oni su imali takve mašine da su evidentirali na milimetar, znate realizovano je detalno, jer manje više ono bilo je sve laserom, znate da nije isačuvaju forme slova, kako da kažemo: "Ah, da jer voli slovo", i stvarno uradio je perfektno. I oni počeli znači sa budžetom i tim stvarima, da se priprema budžet, da se piše projekat i dostavljali su. I posle samo kad smo dobili potvrđenje da ima da nas pomažu, i da napravimo, ali boja nema da bude crvena nego žuta ili plava, znate, da se poslove slaže.

U ono vreme mi nismo znali posledice, znate, ko, šta? I posle mi smo izlazili sa idejom da Newborn bude u žutoj boji i svakog časa jedva smo čekali da počnemo sa procesom i odmah počeli smo čim su nam rekli oni. I u to vreme Fisi toliko ponosan je bio: "Ajde mi ima da radimo, uradićemo". I tako on je počeo da se angažuje i zalaže. Mi ostali morali smo da zadržimo kancelariju jer ekipa bila je velika. Ja se ponekad osećam duševni dodir kada vidim da sam Fisi po nekada izgubi onu pravu vrenost: "Ali mi u brzo izašli smo sa idejom, napisali smo Newborn, napravili smo font DIN, i poslali smo na realizovanje". Znate, ne, nije baš lako, jer ljudima je potrebno videti dali se može izlaziti svemu na kraj. Nije da ono... da, da se izgubi vrednost ideje kako smo izašli, šta smo mislili i kako smo se slagali svi da nešto uradimo, znate, nije jednostavno ono samo da se kaže. Ali naj bolji deo je ono što je on rekao: "Mi da uradimo, makar i ako niko nama ne daje novac, ja ima da prodajem moja kola, kola koja je on bio kupio te godine, "Passat" imao je neka velika kola koja su imali vrednost u to vreme moglo se dobro prodati i stvarno tako je mislio da uradi.

Ali posle bila druga strana dobra koja je nas podržavala da mi napravimo, ali opet mi nismo znali ni datum, ni čas, ni ništa. Bili su jedanest intenzivnih dana za koje se zahteva kompletno realizovati, šta govorimo mi? Govorimo da u okviru jedanest dana da se realizuje plus material koji je bio potreban, jer ovaj Newborn je 24 metara visok, i jedno slovo, jedan ton, mada se govori da za dube W-ve je bilo potrebno tri tona. Bilo je interesantno da i ona kompanija koja je realizovala manje više jesu realizovali napravljenje metalnih slova ali i oni radili su pod stresom: "Šta ako se popnu ljudi?" Obavezno mi za to testirali smo. I to testirali su sedamdeset ljudi koji su se popeli nad slova, da je izvuče da probaju dali može neko da prevrne, da padne? I mi faktički nismo znali oće li biti posao toliko, ni smo znali: "Uh, šta su ova slova?" Jer do kasno ljudi su rekli: "Kod slova", niko nije pročitao kao Newborn, "Kod slova". "Gde se sastajemo?" "Kod slova". I posle ovo se završilo i ovaj deo. Manje više bilo je: "Nešto koje ti daje motiv, nešto koje daje život Newborn-i? Znate kako realizovati, kako ima da ide, kako će da idu događaji toga dana?" I posle, noću oko dva časova, kako da kažem, ona kompanija, za dan 17 februara itišli su da postavljaju Newborn-na pored Boro i Ramiza.

Jednom je bilo problem lokacija, nismo znali gde da je postavljamo, lokaciju, tražili smo jednu ravnicu, samo ravno da bude. Tu je bilo jedino mesto ravno i malo više i široko, znate da bih mogli ljudi da gledaju levo desno, malo ravnice. Jer kod nas u trgu je veoma usko. I sve stvari koji se dešavaju, na tom mestu se šire. I mislim tamo gde je Newborn i danas kod Boro Ramiza, tu se bolje prilagodilo. I znači tu je postavljen Newborn-i sa velikim poteškoćama, jedva, mnogo su se namučili, jedno po jedno slovo da ih postavljaju noću. Ja te večeri nisam otišla, ali u jutro rano, možda u pet-šest kada smo se dogovorili da idemo. Jer smo se dogovorili da pokrijemo jednim plavim čaršavom, tu da pokrijemo i balone da pozivamo ljude koji treba da dolaze. I tako reći to što i Fisi kaže, ona trešnja ovoga koncepta je kada sam ja rekla: "Hej pošto ima da se potpisuje deklaracija nezavisnosti, daj da potpisujemo markerima, flamastere?" I oni: "Uaa, da". I ovo možda je terao ljude

da kupuju puno flamastera, zatim smo se pripremili da svi ljudima dajemo, maltene nisu znali, ponovo bilo je znak pitanja, da li će neko da prolazi pored nas.

I mi toga dana od hladnog jutra, bilo je jako hladno, mnogo, mnogo hladno i pored toga mi smo se pokupili. Ulazili smo u kafiću, jedan je bio u čošku, pored fontane, ne mogu da se setim imenu. Tu i u hodniku bili su nam sve stvari, i tu je bio onaj čovek sa balonima, koji je naduvao sa heliumom, celog dana mi smo jurili tako da oko dvanajst ili trinajst časova, sećam se da smo smrzavali. I posle otišli pod slovama sa šakama kako bih baloni podigli čaršav, i tako posle sav naš posao od pet šest časova propalo. Zatim ajde brzo, hajde da držimo čaršav i ne da se dovedu barikade da se postavljaju sa strane a bezbednost ... znate sada svaki na svoj način, bili smo jedna grupa, mogu reći možda jedno trideset ljudi i ko ima poznatih, ja prva uzela sam Vigana, a znate svako je uzeo svoje mladiće, prijatelje, društvo samo da se nekako napravi jedna grupa i da završimo. Pa bilo je i volontera: "Hej tražimo volontere", jer još uvek nismo znali šta se događa. I tako na brzinu još jednom mi smo napunili, naduvali na brzinu od početka balone i opet idemo da se grejemo tamo, gledamo televiziju. Počela Skupština, postavljaju knjige za potpisivanje, mi svi u naežima: "O Bože, dolaze ili ne dolaze?" I rekli su: "Sada nastavimo i idemo da se potpišemo..."

Znači, mi smo ostavili jedan kanal da bih ulazili ljudi polako da se potpisuju tu, dali znaš. Došao je Premijer, došao je predsednik u to vreme Hašim Tači i Isa Mustafa. Kako su oni izašli nastavili su sa obezbedjenjem. Da, u to vreme bili smo odvojeni, ja, Škenca, Etrit, Jeton, Fisi, ekipa naša mi angažovani sa kofama flamastera i za jedan momenat ja sam videla sebe u sred jedne gužve gde ljudi su trčali, preskočili barikade. I samo obezbedjenje bilo je prinudjeno da skine barikadu, nije više bilo mesto da kažeš: "Ne sada ti ima da ulaziš da se potpišeš", tu odmah skokčila masa ljudi, koji su bili pod emocijama, pitaš ti, kao svaki želi da napiše jedno slovo tu i posle sve je završeno! Zante sav proces je tu. Ljudi izgleda bili su pod velikim emocijama, toliko da ja kažem, i rekla sam: "Ima da me izgaze!" I ni jedan nije došao da uzima jedan flamaster, jer ja sam rekla: "Vidite, možda uzimaju po jednog flamastera", i možda po dva uzeće: "Po dva ." Ali ne, ne, oni kao zgrabili punim šakama. I stvorilo se nekako, ne znam, neka euforija od ljudi, ljudi stigli, prošli su, preskočili mene, samo što nisu mi rekli ili što nisu se popeli nad mojim krilima i da mi kažu: "Podignite nas malo više jer ne možemo da dohvatimo slovo". Znae, pritiskivali me tu mene malo. Ali bilo je lepo, ponovo druga atmosfera, počeli su ljudi da se ljube, da se volje. Bilo je ne znam, kao jedna etapa, znaš kao prije rata, posle rata, tako pored Newborn-a i pozadi Newborn-a za mene. Ta je faza, ja znam prije i posle Newborn-a. Nezavisnost, do kasno ja sam rekla: "A koji je datum: 17, 16, 19?" Jer više nije se zapamtilo mnogo datum, mnogo istaknutih datuma je bilo u to vreme. I znači nakon svega ovoga, bili smo puni energije i istovremeno jako tužni. Znae, ovo je kao nešto, kada se postigne nešto koji prevaziđe jednu tačku trčeci i od jednom se oslobadjaš istovremeno dodjeti da plačeš od radosti, plačeš ili se smeješ, znate nalazi se čovek izmedju toga.

I bilo je jako pod velikim emocijama za celu ekipu koja smo radili na tome i vrlo dobro što Fisi je gurao jer stvarno uvek treba jedan takav rukovodilac ovakav, ali nikako ne smemo zaboraviti celu ekipu. Počevši od najmladjeg koji je bio Etrit Zenelji, zatim Škenca Koči, Jeton Morina, Fisnik Ismailji, zatim posle, Jeton Ceradi finacijer, Arton Zenelji, Bes Bujupi, tako su bili u ekipi koja je bila, znate, bio je Valjon Džaferi, ili ne sećam se da li je bio u to vreme ili ne, i Valjon, bio je finacijer, znate, tako da su bili toliko ljudi i da ne valja da ih omalovažavaš njihove vrednosti i da kažemo: "Pa, izašli smo jednom slovom, napravili smo font i završeno je [gotovo je] it's done!" Ne sme da bude od jedne kratke istorije.

Aurelja Kadriu: Okej, Nita puno vas zahvaljujem ti si obuhvatila sva naša pitanja i nisam imala potrebe da postavljam ja. Puno vam hvala.

